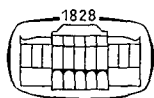

KANYAR JÓZSEF

SOMOGY MEGYE
AGRÁRTÁRSADALMA
AZ ELSŐ FÖLDREFORMTÓL
A SZOCIALISTA
MEZŐGAZDASÁGIG
(1920–1949)

AKADÉMIAI KIADÓ, BUDAPEST 1980

TARTALOMJEGYZÉK

Első rész

A földreform gazdasági és társadalmi következményei (1920–1944)

Bevezetés	9
1. A kapitalista agrárfejlődés akadályai és következményei	10
2. Az agrárreform előzményei az 1895. évi mezőgazdasági összeírások tükrében	20
a) A megye mezőgazdaságának 1895. évi birtokviszonyai	22
b) A megye haszonbérleti viszonyai 1895-ben	24
c) A megye földbirtokainak területi megoszlása művelési ágak szerint 1895-ben	25
d) A mezőgazdasági üzemek élő felszereltsége és az állatállomány megoszlása (1895)	27
e) A mezőgazdasági üzemek gépi és eszköz-felszereltsége	30
3. A megye népesedésének alakulása (1784/85–1900–1960.)	33
a) A népesség számának alakulása (1784/85–1900–1960.)	33
b) Lakóházak a megyében (1900)	38
c) Az analfabéták száma a megyében (1900)	40
d) Írástudatlanok Dél- és Kelet-Dunántúlon (1900)	41
e) Értelmiségi munkakörök Dél- és Kelet-Dunántúlon (1891)	42
4. A hatalom átvétele és megszilárdítása az ellenforradalom első hónapjaiban a megyében – különös tekintettel a földkérdésre	46
5. A földreformtörvények és rendeletek végrehajtása a megyében	80
a) A házhelyek és a kishaszonbérletek kérdését szabályozó törvény és rendelet végrehajtása (Az 1920. évi XXIX. tc. és a 8 420/1920. ME sz. rendelet)	80
b) A földbirtok „helyesebb” megoszlására hozott törvény (Az 1920. évi XXXVI. tc.)	84
c) A vagyonváltsági törvény (Az 1921. évi XLI. tc.)	89
d) A földreformnovella (Az 1924. évi VII. tc.)	92
6. Agrárreform politikánk viszhangja a brit diplomáciában	97
7. A földreform gazdasági és társadalmi következményei a megyében az 1935. évi mezőgazdasági statisztikai felvételek tükrében	101
A) A földreform utáni birtokviszonyok és a művelési ágazatok területi megoszlása (1935)	101
a) A megye földbirtokainak területi megoszlása művelési ágak szerint (1895, 1935)	102

b) A megye állatállománya (1895, 1937)	103
c) A megye szarvasmarha állományának fajták szerinti megoszlása a kis- és nagyüzemekben (1934)	104
d) A mezőgazdasági üzemek gép- és eszköz-ellátottsága (1895, 1935)	110
B) Az üzemek száma és területe gazdaság-nagyság csoportonként (1935)	111
a) A gazdaságok összes száma és területe birtoknagyság csoportok szerint (1895, 1935)	112
b) Az egyes birtokkategóriák területének változása (1895, 1935)	113
C) A korlátolt és a szabad forgalmú birtokok területi megoszlása művelési ágazonként (1935)	115
D) A megye 1935. évi haszonbérleti viszonyai	116
8. A földbirtokrendezés eredményei (1935)	121
9. Népesség és birtokpolitika a megyében a második világháború előtti esztendőben	126

Második rész

A földosztás gazdasági és társadalmi következményei és a mezőgazdaság újjaépítése (1944–1949)

1. A második világháború hadicselekményei a megyében	149
2. A háborús károk és pusztulások a megyében	161
3. Az élet megindulása a második világháború után a megyében	176
A) A kiürített falvak lakosságának hazatérése	176
B) A megye aknamentesítése	179
C) A felszabadult megye politikai, néphatalmi és közigazgatási szerveinek alakulása és működése	184
aa) A Magyar Függetlenségi Front pártjai	184
bb) A Megyei Nemzeti Bizottság	188
cc) A közigazgatás megyei, járási és községi szerveinek az újjaszervezése	191
4. A megye iparának háborús vesztesége és az újjaépítés első esztendei	199
5. Az agrárforradalom végrehajtása: a földosztás megindulása	227
A) A megyei és községi földosztó szervek és hatóságok szerepe és működése	234
a) A földosztás elsőfokú forradalmi végrehajtó szervei: a községi földigénylő bizottságok	234
b) A földosztás legfőbb megyei joghatósága: Somogy megye Földbirtokrendező Tanácsa	248
c) A Megyei Földhivatal szerepe a földosztás történetében	260
B) A földosztás végrehajtásának eredményei	291
6. Az újgazdák helye a megye mezőgazdaságában a földosztás után és az új agrárstruktúra	303
7. A megye mezőgazdaságának újjaépítése az átmeneti gazdálkodás esztendeiben	329
a) Somogy megye 3 éves terve (1947–1949)	352
b) Az alsó- és a középszintű mezőgazdasági szakigazgatás hatósági és társadalmi szervezeteinek tevékenysége az átmeneti gazdálkodás időszakában	356
8. A földosztás visszhangja a brit diplomáciában	366
Befejezés	371
Rövidítések jegyzéke	377